

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Disputatæ Dicuntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum potuerint esse angeli ante mundum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

Ad xvi. dicendum, quod licet creatura corporales & spirituales sint disparatae secundum proprias naturas, tamen sunt connexae secundum ordinem vniuersi: & ideo oportuit quod simul crearentur.

Ad xvii. dicendum, quod illa authoritas Eccl. fm Aug. intelligit de sapientia creata, quae est in natura angelica, quae tamen ipsum non prius creata est tempore, sed dignitate. Secundum vero Hila. in lib. de synodis intelligitur de sapientia increata, quae est filius Dei: quod quidem simul deum & creatam & genitam, ut patet Prou. 8. & in diuersis scripturae locis, ut ois imperfectio a natiuitate filij Dei excludatur. In creatione enim attenditur imperfectio ex parte creati, in quantum de nihilo in esse educitur: sed perfectio ex parte creatis qui abique sui immutatione creaturas producit. In natiuitate vero est e contrario, quia importatur perfectio ex parte nati in quantum accipit naturam generantis: sed imperfectio ex parte generantis fm modum inferioris generationis, in quantum generat cum sui immutatione, vel diuisione suae substantiae. Et ideo simul filius Dei & creatus & genitus dicitur, ut per creationem excludatur generantis mutatio, & ex natiuitate geniti imperfectio, & ex utroque unus intellectus constituitur perfectus.

Ad xviii. dicendum, quod Hila. loquitur secundum opinionem antiquorum Doctorum.

Ad xix. dicendum, quod Deus est causa naturae angelicae, non autem natura angelica causa est naturae corporalis, & ideo non est simile.

Ad xx. dicendum, quod angeli dicuntur semper fuisse, non quia ab aeterno fuerunt: sed quia omni tempore fuerunt, quia quando cumque fuit tempus, fuerunt angeli. Et per hunc etiam modum creaturae corporales semper fuerunt.

Ad xxi. dicendum, quod motor non de necessitate praecedat tempore mobile, sed dignitate: sicut patet in anima & corpore.

Ad xxi. dicendum, quod in actione ignis in corpora, duplex ordo est considerandus, scilicet situs & temporis. Ordo situs est in omni actione: eo quod ois actio eius est situs, & in corpora sibi magis propinqua plenius suam actionem exercet. Vnde ulterius procedendo intantum debilitatur eius effectus, quod tandem totaliter deficit. Ordo autem temporis non attenditur in omni eius actione, sed solum in illa qua agit per motum. Vnde cum ignis illuminet & calefaciat corpora, in calefactione seruetur ordo situs & temporis: sed in illuminatione quae non est motus sed terminus motus, attenditur solum ordo situs. Quia ergo actio Dei quantum ad creationem est abique motu, non attendit similitudo quantum ad ordinem temporis, sed solum quantum ad ordinem situs. Idem enim est in actione spirituali diuersus gradus naturae, quod in actione corporali diuersus situs. Quantum ergo ad hoc attenditur similitudo Dionysij, quod sicut ignis in corpora sibi vicina plenius suam virtutem effundit: ita Deus rebus sibi propinquis gradibus dignitatis, copiosius suam bonitatem distribuit.

ARTICVLVS XIX.

Utrum poterint esse angeli ante mundum uisibilem.

DECIMONO nono quaeritur utrum poterint esse angeli ante mundum uisibilem. Et utrum non. Quaecumque enim se habent, quod duo ex ipsis non possunt esse in uno loco distincta, requirunt loci diuersitatem: sed duo angeli non possunt esse in eodem loco, ut coiter dicitur. ergo non potest intellegi, quod essent duo angeli distincti, nisi sint duo

loca distincta. Sed ante creaturam uisibilem non fuit locus, cum locus secundum Philof. 4. Phis. non sit nisi ultimum corporis continentis. ergo ante mundum uisibilem angeli esse non poterunt.

Lib. 4. co. 35. tom. 2.

¶ 2. Praet. Productio creaturae corporalis, angelis nihil de eorum uirtute naturali ademit. Si ergo non factio mundo uisibili angeli absque loco esse potuerunt, etiam nunc mundo uisibili factio absque loco esse possent: quod uideretur esse falsum, quia si non essent in loco, nunquam essent, & sic uiderentur non esse. ¶ 3. Praet. Boe. dicit, quod omnis spiritus creatus corpore indiget. Sed angelus est spiritus creatus. ergo indiget corpore, & ita ante creaturam corporalem esse non potuit. Sed diceretur, quod indiget corpore non quantum ad esse, sed quantum ad ministerium.

¶ 4. Sed contra, ministerium angelorum exercetur ubi nos sumus, sicut in hoc mundo. Sed angeli habent locum corporalem extra habitationem nostram: scilicet caelum empyreum. ergo non solum indigent corpore in loco corporali propter ministerium nostrum.

¶ 5. Praet. Impossibile est imaginari prius & posterius sine tempore. Sed si angeli fuissent ante mundum, prius fuisset principium quo angeli esse ceperunt, quam principium quo mundus uisibilis esse cepit. ergo tempus incepisset ante mundum uisibilem: quod est impossibile, cum tempus sequatur ad motum, & motus ad mobile. ergo impossibile est, quod angeli fuerint ante mundum.

C SED CONTRA. Illud quod in creaturis contradictionem non implicat, est Deo possibile: sed angelos esse, creatura uisibili existente, nullam contradictionem implicat. ergo non fuit Deo impossibile producere angelos ante mundum.

RESPON. Dicendum, quod sicut Boe. dicit in libro de Tri. quod in Deis non oportet ad imaginationem deduci, & similiter nec in corporalibus. ois. quia cum imaginatio sit sequela sensus, ut per Philof. patet in lib. de anima, imaginatio non potest extendi ultra quantitate, quod est qualitatum sensibilibus subiectum. Hoc autem quidam non attendentes, nec imaginationem transcedere ualentes, non poterunt aliquid intelligere nisi per modum rei situalis. Et pro hoc quidam antiqui dixerunt, quod illud quod non est in loco, non est, ut in 4. Phis. dicitur.

lib. 2. com. 104. 10. 1.

lib. 4. com. 54. 10. 2.

D Et ex simili errore quidam moderni dixerunt, quod angeli absque creatura corporali esse non possunt, intelligentes angelos tanquam ea, quae imaginauerunt situatim distincta, quod quidem iudicat sententiam antiquorum, qui angelos ante mundum fuisse posuerunt: praedicitur et dignitati angelicae naturae quae cum naturaliter sit prior quam creatura corporalis, nullo modo a creatura corporali dependet. Et ideo simpliciter dicimus, quod angeli esse poterunt ante mundum.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod duos angelos esse in uno loco indiuisibili non impedit eorum distinctio, sed operationum confusio. unde ratio non sequitur.

AD SECUNDUM dicendum, quod etiam nunc nihil prohibet angelos non esse in loco si uoluerint, etiam semper sint in loco propter ordinem quo creatura spiritualis praesidet corporali fm Aug. 3. de Tr.

li. 3. co. 20. 3.

AD TERTIUM dicendum, quod sicut ipse Boe. exponit, angeli indigent corpore solum quantum ad ministerium, non quantum ad naturae complementum.

AD QUARTUM dicendum, quod angeli sunt in caelo empyreo, ut in loco qui est contemplationi congruus: non tamen de necessitate contemplationis.

AD QUINTUM dicendum, quod illa prioritas & posterioritas non cogit nos ponere ante mundum tempus reale: sed solum tempus imaginarium. ut in q. de aeternitate, uel creatione mundi dictum est.

artic. 17. huius q.

Quaest. dist. S. Thomae. E 3. QVAE-

22. confessio num cap. 15. circa mediu. tomo 1. no multum remota a principio. lib. de syno.